

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, професора Пясковського Вадима Валерійовича на дисертацію Кашпур Анни Сергіївни на тему «Розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми», поданої до захисту у спеціалізовану вчену раду Національної академії внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми. Кількість учинених кримінальних проступків в Україні викликає серйозне занепокоєння. Так, згідно з даними Офісу Генерального прокурора України, протягом 2021 року було обліковано 100707 кримінальних проступків, повідомлено про підозру у 51954 кримінальних провадженнях, з обвинувальним актом до суду направлено 49751 кримінальних проваджень. З них 916 – стосувалося кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми або за їх участю. За 2022 рік було обліковано 73543 кримінальних проступків, повідомлено про підозру у 38295 випадках, з обвинувальним актом до суду направлено 36692 кримінальних проваджень. З них 308 кримінальних проваджень з обвинувальним актом – стосувалося кримінальних проступків, учинених неповнолітніми або за їх участю. Крім того, привертає увагу факт, що лише менша частина кримінальних проваджень щодо кримінальних проступків з обвинувальним актом направляються до суду.

Найбільш поширеними кримінальними проступками, що вчиняються неповнолітніми, є: умисне легке тілесне ушкодження (ст. 125 КК України); крадіжка (ч. 1 ст. 185 КК України); шахрайство (ч. 1 ст. 190 КК України); хуліганство (ч. 1 ст. 296 КК України); незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту (ч. 1 ст. 309 КК України). Як засвідчили результати досліджень, четверта частина таких кримінальних проступків вчиняються неповнолітніми або за їх участю.

Загрозливими є статистичні показники щодо причетності до кримінальних проступків неповнолітніх, що вимагає дієвих заходів реагування: виявлення фактів протиправної діяльності, розслідування

протиправних проявів та реалізації комплексної профілактичної діяльності. Гостроти проблематиці надає той факт, що вчинення кримінальних проступків неповнолітніми часто є початком протиправної діяльності, «спусковим механізмом», що провокує неповнолітнього на вчинення інших протиправних та злочинних діянь. Тому вчинення кримінальних проступків неповнолітніми посягає на засади суспільної моралі у сфері розвитку й виховання молодого покоління, згубно впливає на неповнолітніх, спотворює їх орієнтири, прищеплює аморальні звички, сприяє зростанню рівня злочинності неповнолітніх. Тому слід спрямувати зусилля на підвищення ефективності розслідування кримінальних проступків, учинених неповнолітніми, охоплюючи вирішення завдань і профілактичної діяльності.

Як засвідчують результати досліджень, нині ефективному розслідуванню кримінальних проступків, учинених неповнолітніми, перешкоджають такі обставини: недоліки криміналістичного забезпечення розслідування (на думку 76,4 % опитаних дізнавачів); недоліки запобігання вчиненню кримінальних проступків (75,5 %); прогалини та колізії законодавства, що обумовлюють труднощі правозастосування (67,9 %); проблеми доказування обставин кримінального проступку та наступного судового розгляду кримінальних проваджень (61,3 %); складнощі у пошуку та опрацюванні наукової, навчально-методичної інформації (56,6 %) складнощі організації розслідування (47,6 %) та ін. Відповідно, проведення дослідження окресленої проблематики спрямовується на вирішення поставлених завдань. Практичні працівники засвідчують потребу забезпечення криміналістичними рекомендаціями проблем розслідування кримінальних проступків, учинених неповнолітніми (86,1 %).

Таким чином, враховуючи, що одним із важливих завдань криміналістики є безперервне озброєння правоохоронних органів ефективними засобами й методами боротьби зі злочинністю, наведені обставини визначають нагальну потребу в активізації наукових досліджень проблематики розслідування кримінальних проступків, учинених

неповнолітніми, що має не лише теоретичне, а й практичне значення, позаяк судово-слідча практика відчуває потребу в сучасній криміналістичній методиці спрямованій на підвищення ефективності досудового розслідування таких кримінальних правопорушень.

У зв'язку з цим, актуальність теми дисертації А. С. Кашпур «Розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми» не викликає сумнівів як у науковому, теоретичному, так і практичному аспектах.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Вивчення дисертації та наукових публікацій автора засвідчують логічність структури дослідження, що надало можливість дисертантці визначити мету, об'єкт, предмет і завдання роботи та всебічно й повно проаналізувати задекларовану тему.

У роботі використано сукупність загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціально-наукових методів пізнання, які дали змогу висвітлити й вирішити низку теоретичних та практичних питань теми дослідження.

Дисертантка проаналізувала значну кількість наукових джерел (197 найменувань), ґрунтовно вивчила роботи інших науковців, що надало можливість вирішити наукову задачу, сформулювати пропозиції та рекомендації з розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми.

Обґрунтованість сформульованих у дисертації висновків забезпечена емпіричними даними, а саме статистичними й аналітичними матеріалами МВС України, Національної поліції України, Генеральної прокуратури України, Державної судової адміністрації України за 2018–2022 роки; даними, отриманими внаслідок вивчення 150 кримінальних проваджень, дізнання в яких здійснювали протягом 2020–2022 років (Волинська, Дніпропетровська, Запорізька, Івано-Франківська, Київська, Кіровоградська, Луганська, Львівська, Одеська області, м. Київ); результатами анкетування 212 дізнавачів та 96 інспекторів-криміналістів Національної поліції України (Вінницька, Київська, Харківська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька області, м. Київ).

Результати наукового дослідження висвітлено в десяти наукових публікаціях, з яких чотири статті – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, одна стаття – у зарубіжному науковому періодичному виданні (Республіка Польща), п'ять тез наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Отже, дисертація А. С. Кашпур «Розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми» виконана на високому науковому рівні.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Дисертація А. С. Кашпур є одним із перших в Україні комплексним дослідженням теоретичних і практичних аспектів методики розслідування кримінальних проступків, учинених неповнолітніми, у контексті сучасного стану кримінального процесуального законодавства та правоохоронної діяльності.

У роботі сформульовано низку результатів і висновків, що були отримані вперше і мають високий ступінь наукової новизни.

Зокрема, вперше сформовано засади видової методики розслідування кримінальних проступків, учинених неповнолітніми, що охоплює криміналістичну характеристику цього виду кримінальних проступків, рекомендації з організації початкового етапу розслідування, типові слідчі ситуації та алгоритми їх вирішення, засади взаємодії слідчого з підрозділами ювенальної превенції, оперативними підрозділами й іншими суб'єктами, особливості проведення слідчих (розшукових) дій, використання спеціальних знань; визначено типові слідчі ситуації розслідування кримінальних проступків, учинених неповнолітніми, відповідно до початкового етапу розслідування (потерпілі або свідки стверджують, що за зовнішнім виглядом і поведінкою правопорушником був неповнолітній; обстановка місця події, сліди та інша інформація свідчать про вчинення кримінального проступку неповнолітнім; потерпілі та свідки знайомі із правопорушниками і їм достовірно відомий їх вік) та наступного етапу розслідування (підозрюваний

повністю визнав факт вчинення кримінального проступку; підозрюваний частково визнав винуватість; підозрюваний не визнає себе винним), запропоновані алгоритми дій за умов кожної із слідчих ситуацій; сформовано засади взаємодії дізнавача з іншими компетентними суб'єктами – представниками правоохоронних, державних органів, громадських організацій та окремих громадян у процесуальних та непроцесуальних формах на оперативно-тактичному (місцевому), відомчому, міжвідомчому, державному, міжнародному рівнях з метою виявлення, розслідування, попередження кримінальних проступків, учинених неповнолітніми.

Удосконалено характеристику способів учинення кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми, відповідно до стадій підготовки, безпосереднього вчинення, приховування та залежно від застосування фізичного чи психологічного насильства; класифікацію матеріальних, ідеальних та електронних джерел слідчої інформації, що утворюється внаслідок учинення кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми; підходи до вивчення особи правопорушника (перший передбачає отримання даних про особу правопорушника за залишеними матеріальними, ідеальними та електронними слідами; другий – полягає в дослідженні поведінки учасника кримінального провадження під час досудового розслідування); криміналістичні рекомендації щодо залучення спеціаліста-психолога з метою належної підготовки до проведення слідчих (розшукових) дій, підвищення ефективності їх безпосереднього проведення, а також належного оцінювання отриманих результатів під час розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми; криміналістичні рекомендації щодо проведення слідчого експерименту під час кримінального провадження щодо кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми, які полягають у ретельному вивченні особи неповнолітнього учасника слідчої (розшукової) дії, плануванні проведення слідчого експерименту, залученні спеціаліста для забезпечення повної та об'єктивної перевірки обставин кримінального провадження.

Також дістали подальший розвиток: криміналістична характеристика кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми відповідно до її основних елементів, таких як спосіб учинення, обстановка та слідова картина, особа неповнолітнього правопорушника й особа потерпілого; класифікація джерел криміналістично значущої інформації про особу правопорушника та особу потерпілого відповідно до визначених груп (джерела ідеальної інформації; джерела матеріальної інформації; джерела електронної (цифрової) інформації; складні джерела як система поєднання інформації даних груп); перелік обставин, які підлягають встановленню під час розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми, спрямовані на встановлення всіх елементів механізму протиправної діяльності, охоплюють обставини, що підлягають доказуванню (ст. 91 КПК України); алгоритми дій в тактичних операціях початкового етапу розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми; засади процесуальної та непроцесуальної взаємодії дізнавача з оперативними підрозділами й підрозділами ювенальної превенції Національної поліції України під час розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми; криміналістичні рекомендації щодо підвищення ефективності проведення допиту неповнолітнього підозрюваного та свідків у кримінальному провадженні з метою забезпечення об'єктивного встановлення обставин кримінального провадження; криміналістичні рекомендації щодо проведення огляду під час розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми, з виокремленням недоліків, які допускаються у практичній діяльності та формуванням пропозицій щодо їх недопущення.

Крім зазначеного, у роботі містяться інші положення, висновки та рекомендації, які в сукупності забезпечують цілісність наукової новизни здійсненого дослідження.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість отриманих результатів дослідження, сформульованих положень і висновків дисертаційної роботи А. С. Кашпур не викликають

суттєвих зауважень. Висновки в дисертації сформовано відповідно до отриманих результатів, вони мають вагому аргументацію, свідченням чого є використана методологія дослідження, яка ґрунтується на сукупності загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціально-наукових методів пізнання.

Обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, також забезпечена емпіричними даними.

Отже, результати дисертації А. С. Кашпур, які винесено на захист, є достатньо аргументованими, обґрунтованими, логічними та переконливими, мають високий ступінь наукової новизни та практичне значення.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методології наукової діяльності. Наукові результати й положення, що винесені на захист, отримано завдяки використанню різноманітних методів, таких як теоретичний аналіз і синтез, логіко-юридичний, соціологічний та статистичний методи, а також ґрунтовної емпіричної бази.

Постановка завдань, визначення мети, об'єкта та предмета дослідження є чіткими, зрозумілими й такими, що цілком відповідають загальним вимогам. Завдання наукового пошуку виконано, мети роботи досягнуто.

Отже, поставлені наукові завдання виконано на високому методологічному рівні, а дисертантка опанувала необхідні компетенції для рівня доктора філософії.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження. Сформульовані та аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації впроваджено й надалі може бути використано у: правозастосовній діяльності – з метою вдосконалення досудового розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми (акт Головного слідчого управління Національної поліції України від 17 лютого 2022 року); освітньому процесі – під час викладання навчальних

дисциплін «Криміналістика», «Розслідування окремих видів кримінальних правопорушень», підвищення кваліфікації дізнавачів та інших категорій практичних співробітників, підготовки лекцій, планів-конспектів семінарських і практичних занять (акт Національної академії внутрішніх справ від 14 січня 2022 року).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертація А. С. Кашпур викладена українською мовою та має чітку структуру, що відповідає вимогам МОН України та Порядку присудження ступеня доктора філософії. Дисертація містить анотацію, список публікацій, зміст, перелік умовних позначень, вступ, три розділи, які охоплюють десять підрозділів, висновки, список використаних джерел і додатки. Загальний обсяг дисертаційного дослідження – 250 сторінок, з яких обсяг основного тексту – 195 сторінок.

Анотація в стислій формі відображає основні тези дослідження, викладена українською та англійською мовами, доповнена переліком публікацій здобувачки, в яких висвітлено основні результати дослідження.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, охарактеризовано ступінь наукової розробленості, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету дослідження, окреслено поставлені завдання наукового пошуку, сформульовано об'єкт і предмет дослідження, описано використані методи пізнання, емпіричну базу, аргументовано наукову новизну отриманих результатів, зазначено про особистий внесок здобувачки й інформацію щодо апробації матеріалів дисертації.

У **розділі 1** «Теоретико-правові засади дослідження розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми» надано характеристику стану наукових досліджень щодо кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми, з виокремленням питань для першочергового опрацювання, а саме: побудови теоретичних та практичних основ криміналістичної методики розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми, яка

враховує законодавчі зміни, криміналістичні інновації та забезпечує повноцінне дотримання учасників кримінального провадження.

Розкрито положення, які повинні дотримуватися під час забезпечення правового статусу неповнолітнього підозрюваного в кримінальному провадженні, зокрема це: рівність неповнолітніх підозрюваних перед законом та у своїх правах; недопущення будь-якої дискримінації; право на повагу до честі й гідності; право на свободу та особисту недоторканість; право на недоторканість особистого (приватного) життя; недопустимість застосування катувань і жорсткого, нелюдського чи принижуючого гідність людини поводження; недопустимість необґрунтованої підозри і обвинувачення у скоєному кримінальному проступку; дотримання презумпції невинуватості; недопустимість примушування до дачі показань проти себе чи до визнання себе винним; право бути обізнаним про підозру, обвинувачення; право на правовий захист; право на оскарження судового рішення; право на забезпечення конфіденційності; гарантії компетентності осіб, які здійснюють кримінальне провадження та судовий розгляд за участі неповнолітніх підозрюваних; застосування тримання під вартою лише як крайній захід; невідкладне повідомлення про затримання законних представників, батьків, опікунів; застосування заходів щодо виховання неповнолітнього, гуманності покарання з врахування індивідуальних особливостей особи неповнолітнього правопорушника та ін.

Визначено, що до основних структурних елементів криміналістичної характеристики кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми, належать: предмет посягання; обстановка вчинення; спосіб підготовки, вчинення та приховування кримінального проступку; слідова картина; дані про особу неповнолітнього правопорушника; дані про потерпілого.

У розділі 2 «Організаційно-тактичні засади розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми» обґрунтовано, що до загальних обставин, які підлягають встановленню, і на які звернена детальна увага у процесі дослідження, відносяться: чи мав місце кримінальний проступок;

спосіб учинення кримінального проступку; час, місце та інші обставини кримінального проступку; заподіяна шкода та розмір матеріальних збитків; особа неповнолітнього правопорушника; особа потерпілого; наявність співучасників (організаторів, пособників, підбурювачів, інших виконавців); обставини, які сприяли вчиненню кримінального проступку та ін.

Розкрито типові слідчі ситуації розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми, відповідно до початкового етапу розслідування (потерпілі або свідки стверджують, що за зовнішнім виглядом і поведінкою правопорушником був неповнолітній; обстановка місця події, сліди та інша інформація свідчать про вчинення кримінального проступку неповнолітнім; потерпілі та свідки знайомі із правопорушниками і їм достовірно відомий їх вік) та наступного етапу розслідування (підозрюваний повністю визнав факт вчинення кримінального проступку; підозрюваний частково визнав винуватість; підозрюваний не визнає себе винним), запропоновані алгоритми дій за умов кожної зі слідчих ситуацій.

З'ясовано організаційно-тактичні засади взаємодії дізнавача з іншими компетентними суб'єктами – представниками правоохоронних, державних органів, громадських організацій та окремих громадян у процесуальних та непроцесуальних формах на оперативно-тактичному (місцевому), відомчому, міжвідомчому, державному, міжнародному рівнях з метою виявлення, розслідування, попередження кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми.

Надано криміналістичні рекомендації щодо використання під час розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми, спеціальних знань у процесуальних формах, а саме: залучення спеціаліста до проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій (ст. 71 КПК України); надання спеціалістом висновку (ст. 298-1, ст. 300 КПК України); надання письмового пояснення спеціаліста як додатку до протоколу процесуальної дії (п. 2 ст. 2 ст. 105 КПК України); призначення та проведення

судових експертиз (ст. 242 КПК України) та непроцесуальній формі, а саме шляхом усного консультування зі спеціалістом.

У розділі 3 «Проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми» розкрито особливості проведення огляду під час розслідування кримінальних проступків, учинених неповнолітніми. Виділено обставини на місці події, які свідчать про вчинення кримінального проступку неповнолітніми: невеликі за розміром сліди рук і ніг; характерна для неповнолітніх доріжка слідів; залишені на місці події особисті речі правопорушника; сліди взуття, яке носять підлітки; сліди зубів на продуктах, за якими можна встановити приблизний вік неповнолітнього; предмети посягання – «підліткового асортименту» (малогабаритні речі, комп'ютерна техніка, сучасні гаджети, прикраси; написи та малюнки на стінах, за якими можна охарактеризувати особу правопорушника; текст напису, що містить жарти, зокрема цинічного характеру, або представляє гасла окремих неформальних організацій неповнолітніх; місце і висота виконання напису, за якими можна встановити приблизний зріст неповнолітнього.

Наголошено, що допит неповнолітніх як окремої категорії учасників кримінального провадження, характеризується рядом особливостей, потребує врахування їхнього віку, розумового розвитку, психологічного стану, і відповідно – застосування спеціально розроблених тактичних прийомів, які відповідають вимогам допустимості та ґрунтуються на даних науки психології. Допит неповнолітніх під час розслідування кримінальних проступків має низку особливостей, пов'язаних із нормативно-правовим регулюванням, тактикою проведення, психологічною характеристикою. Дізнавач, володіючи майстерністю застосування тактичних прийомів на визначених стадіях встановлення психологічного контакту, зможе досягти завдань слідчої (розшукової) дії.

Розкрито особливості проведення слідчого експерименту за участю неповнолітніх у кримінальних провадженнях щодо кримінальних проступків і сформовано відповідні наукові положення та криміналістичні рекомендації.

Після кожного розділу й дисертації загалом сформульовано **висновки**, у яких вичерпно висвітлено зміст розглянутих питань. Висновки відповідають отриманим результатам, мають належну аргументацію, мають високий рівень достовірності.

Список використаних джерел охоплює 197 посилань на 22 сторінках.

Зазначене дає підстави стверджувати, що дисертація А. С. Кашпур «Розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми» відповідає встановленим вимогам і є завершеною науковою працею, результати якої виконують актуальне наукове завдання – висвітлення проблематики розслідування кримінальних проступків, учинених неповнолітніми.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації на практиці. Отримані результати дисертаційного дослідження А. С. Кашпур може бути рекомендовано для використання в освітньому процесі закладів вищої освіти юридичного профілю, у науково-дослідних розробках наукових установ, під час підготовки наукових публікацій та монографій, планування досліджень за цим напрямом.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. Загалом позитивно оцінюючи наукову роботу, необхідно спрямувати увагу на деякі дискусійні питання, які потребують, на нашу думку, додаткової аргументації або пояснень під час захисту:

1. У вступі в рубриці наукова новизна отриманих результатів авторка вказує, що в роботі «удосконалено правове регулювання розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми, для чого визначені слідчі (розшукові) дії, негласні слідчі (розшукові) дії, а також додаткові способи збирання доказової інформації щодо для досудового розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми» (стор. 26, 27). На мою

думку, таке формулювання авторки є некоректним, оскільки удосконалення правового регулювання розслідування кримінальних проступків може здійснюватися лише шляхом внесення змін і доповнень до діючого кримінального процесуального законодавства, що, зрозуміло, не може бути вирішено в рамках дисертаційного дослідження.

2. У підрозділі 2.1. «Стан наукових досліджень проблем розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми» авторка присвятила досить багато уваги розгляду проблемних питань змісту криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень (стор. 41–44), хоча, на мою думку, вона повинна була б викласти ці положення в підрозділі 1.3. «Криміналістична характеристика кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми», що відповідало б логічній послідовності наукового дослідження.

3. Не всі загальні висновки дослідження відповідають завданням, що визначені авторкою у вступі до дисертації. Зокрема, на мою думку, такі завдання дослідження, як: з'ясувати стан наукових досліджень проблем розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми; розкрити правові засади розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми; розкрити особливості проведення огляду під час розслідування кримінальних проступків, вчинених неповнолітніми, не знайшли свого висвітлення у загальних висновках до дисертації.

Висловлені зауваження є дискусійними, загалом не позначаються на позитивній оцінці дисертації та спрямовані на поглиблення наукової дискусії під час прилюдного захисту.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій автора фактів порушення академічної доброчесності не виявлено. Дисертація А. С. Кашпур є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації поставленим вимогам. Дисертація А. С. Кашпур «Розслідування кримінальних проступків, вчинених

неповнолітніми», представлена на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, у якому отримано науково обґрунтовані результати, що вирізняються новизною у з'ясуванні підстав і процесуального порядку виявлення, розшуку й передачі в управління активів, одержаних від корупційних та інших злочинів, за своїм змістом відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам, встановленим у Порядку підготовки здобувачів вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 року № 261 (із змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 року № 283), наказу МОН України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12 липня 2019 року) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Анна Сергіївна Кашпур – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

**Професор кафедри криміналістики
та судової медицини Національної
академії внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, професор**

Вадим ПЯСКОВСЬКИЙ

